

RIGSADVOKATEN

Vejledning til
politipersonalet om
politiklagenævnssordningen

Indledning

Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retspleje-loven er der indført et regelsæt om behandling af klager m.v. over politipersonalet, som indebærer, at de regionale statsadvokater behandler både adfærdsklager og straf-fesager.

Statsadvokaten foretager som udgangspunkt selv alle undersøgelses- og efterforskningskridt m.v. Sagerne behandles i samarbejde med politiklagenævne. Der er oprettet et politiklagenævn for hver regional statsadvokat. Politiklagenævnet består af en advokat og to lægmænd.

Regelsættet finder anvendelse på den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed. Bestemmelserne omfatter kun forhold, der er begået i tjenesten. Om et forhold er begået i tjenesten afhænger af en konkret vurdering.

Adfærdsklager omfatter blandt andet klager over magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, klager over ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten, herunder uhøflig tiltale, og anden ukorrekt optræden.

Statsadvokaten træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Uden for ordningen falder endvidere klager over politiets materielle afgørelser og klager over politiets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen. Sådanne klager behandles efter de hidtidige regler.

Denne vejledning er udarbejdet til brug for indklagede og sigtede i sager omfattet af politiklagenævnensordningen og beskriver:

- *hvordan en sag forløber*
- *din retsstilling i en adfærdsklagesag*
- *dine muligheder for advokatbeskikkelse, og*
- *hvad sagen kan ende med.*

1. Sagens forløb

Sagens indledning

Statsadvokaten behandler sager efter anmeldelse eller på eget initiativ. Er en person afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, skal Statsadvokaten i alle tilfælde indlede en efterforskning af forholdet, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

Politiklagenævnet underrettes straks om sagen og får løbende underretning om undersøgelsens eller efterforskningens forløb.

Statsadvokaten underretter endvidere Politidirektøren, Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet. Disse myndigheder orienteres løbende om alle skridt, der har betydning for dem.

Statsadvokatens sagsfremstilling

I adfærdsklagesager udarbejder Statsadvokaten en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Du modtager en genpart af sagsfremstillingen inden afhøringen, men du har ikke pligt til at udtale dig om den.

Afhøringer

Du vil som indklaget eller anmeldt normalt blive indkaldt til afhøring hos Statsadvokaten eller eventuelt i by-retten. Statsadvokaten afgør, om forklaringerne skal afgives indenretligt eller hos Statsadvokaten. Behandles sagen i retten, vil du efter loven så vidt muligt blive underrettet om berammede retsmøder, og du har lejlighed til at være til stede.

Statsadvokatens redegørelse

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklage-nævnet, når undersøgelsen eller efterforskningen er afsluttet. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af sagens forløb og faktum, en bevisvurdering samt en tilkendegivelse om sagens afgørelse.

Afgørelsen

Politiklagenævnet meddeler herefter Statsadvokaten, hvordan det finder, at sagen bør afgøres. Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen og underretter dig og sagens øvrige parter herom.

Afgørelsen bliver også sendt til Politidirektøren og Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet.

Klageadgang

Du og sagens øvrige parter kan klage over Statsadvokat-ens afgørelse til Rigsadvokaten.

Politiklagenævnet kan også påklage Statsadvokat-ens afgørelse til Rigsadvokaten. Det gælder også, hvis Statsadvokaten undlader at følge nævnets vejledende tilkendegivelser om yderligere undersøgelses- eller efterforskningsskridt. Du og sagens øvrige parter bliver underrettet, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen. Klagefristen er 4 uger.

Aktindsigt

Du og sagens øvrige parter har adgang til aktindsigt i en adfærdsklagesag efter reglerne i forvaltningsloven. Udgangspunktet er her, at der er fuld adgang til aktindsigt i sagens dokumenter.

Andre end parterne har ikke adgang til aktindsigt i en adfærdsklagesag, idet politiklagenævnsager ikke er omfattet af offentlighedsloven.

Du vil derimod som udgangspunkt ikke have adgang til aktindsigt i en straffesags dokumenter, mens sagen verserer, og ofte heller ikke når den er afsluttet. Din forsvarer har ret til at gøre sig bekendt med straffesagens dokumenter efter de almindelige regler i retsplejeloven.

Såfremt forurettede har fået en advokat beskikket, har denne i vidt omfang adgang til sagens dokumenter. Andre har ikke ret til aktindsigt i en straffesags dokumenter.

2. Din retsstilling i en adfærdsklagesag

Statsadvokaten skal vejlede dig om din retsstilling snarest muligt og senest inden afhøring finder sted. Det skal fremgå af rapporten, at du har modtaget behørig vejledning.

- ***Du har som indklaget ret til en bisidder. Tjenestemandsløven § 23 om godtgørelse af udgiften til bisidder finder anvendelse i en adfærdsklagesag.*** Du kan også søge rådgivning hos din tillidsmand.
- ***Du kan få beskikket en advokat uden udgift, når forholdene taler derfor.*** Det er retten, der træffer denne afgørelse. Du kan læse nærmere herom i afsnit 3.
- ***Du skal have modtaget en genpart af sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.***
- ***Du skal have haft adgang til at udtale dig om sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.***
- ***Du har ikke pligt til at udtale dig om sagsfremstillingen.***
- ***Du har ret til at forlange sagen behandlet som straffesag, hvis du er mistænkt for et strafbart forhold.***
- ***Du har ikke pligt til at afgive forklaring hverken mundtligt eller skriftligt, hvis den må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar. Du må selv foretage denne vurdering.*** Du kan ligeledes drøfte dette spørgsmål nærmere med din bisidder eller tillidsmand.

Du vil i øvrigt være tjenstligt forpligtet til at fremkomme med oplysninger om rent faktiske forhold af tjenstlig karakter, fx. om du har deltaget i en politiforretning. Det er vanskeligt i korthed at beskrive, hvornår du ikke har pligt til at udtale dig. Du kan læse nærmere herom i rapporten om »polititjenestemandsløven § 23 om godtgørelse af udgiften til bisidder finder anvendelse i en adfærdsklagesag«, som et udvalg under Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet afgav den 2. februar 1995.

3. Advokatbeskikkelse

Beskikkelse af advokat i adfærdsklagesager

Afhøring i retten

I adfærdsklagesager beskikker retten i alle tilfælde en advokat for sagens parter, det vil sige for dig og klageren, når afhøringen foretages i retten. Retten vil endvidere vejlede dig om, at du ikke har pligt til at afgive forklaring, hvis dette må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar.

Afhøring hos statsadvokaten

Ved udenretlige afhøringer kan retten, når forholdene taler derfor, på din begæring beskikke en advokat for dig. Statsadvokaten vejleder dig om adgang til advokatbeskikkelse.

Advokatens beføjelser

Din beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af sagens materiale. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af dig og skal endvidere underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Beskikkelse af forsvarer i straffesager

I straffesager kan du få beskikket en forsvarer, når det følger af reglerne i retsplejelovens kapitel 66 om »sigtede og hans forsvar«.

Du har endvidere adgang til at få beskikket en forsvarer, når forholdene tale derfor. Det gælder også selv om du ikke er sigtet. Begæring kan fremsættes af dig eller af statsadvokaten.

Vejledning

Statsadvokaten vejleder dig om adgangen til forsvarerbeskikkelse. Det er retten, der træffer afgørelse om beskikkelse af forsvarer.

Forsvarerens beføjelser

Forsvarerens beføjelser følger af retsplejelovens almindelige regler.

4. Hvad kan adfærdsklagen ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser klagen, hvis undersøgelsen ikke har tilvejebragt oplysninger, der støtter klagen, eller denne er åbenbart grundløs. Statsadvokaten underretter dig og klageren herom.

Klager får helt eller delvist medhold

Finder Statsadvokaten, at du har udvist en kritisabel adfærd, vil Statsadvokaten tilkendegive dette over for klageren. Du vil modtage genpart af statsadvokatens afgørelse, der i visse tilfælde vil danne grundlag for en disciplinær undersøgelse.

Er der grundlag for at rejse sigtelse, eller er du mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, sluttet behandlingen af klagen.

Behandlingen af klagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses, eller sagen ikke gennemføres til fældende dom.

Har undersøgelsen påvist fejl af generel karakter, vil Statsadvokaten rejse spørgsmålet over for den ansvarlige myndighed.

Klagen tilbagekaldes

En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen tilbagekaldes. Da en undersøgelse også kan iværksættes på statsadvokatens initiativ, kan behandling af klagen dog fortsætte, hvis Statsadvokaten finder det nødvendigt.

Andre muligheder

I visse tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved undersøgelsesret m.v.

5. Hvad kan den strafferetlige efterforskning ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser anmeldelsen, hvis efterforskningen ikke har tilvejebragt oplysninger, der giver rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået, eller hvis anmeldelsen er åbenbart grundløs.

Tiltalerejsning m.v.

Statsadvokatens afgørelse af straffesagen kan i øvrigt gå ud på tiltalerejsning, påtaleopgivelse eller tiltalefrafald m.v. Afgørelsesformerne fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

Politidirektøren og Rigspolitichefen vil i alle tilfælde blive underrettet om afgørelsen. Dette gælder i visse tilfælde også Justitsministeriet.

Statsadvokaten vil i forbindelse med overvejelserne af tiltalespørgsmålet også tage stilling til, om der foreligger anden kritisabel adfærd, herunder om sagen skal behandles som en adfærdsklagesag.